

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії
та міжнародних відносин

Ольга МАКЛЮК

«30» серпня 2024

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРИЧНЕ КІНО»: ВІЗУАЛЬНА КУЛЬТУРА ЯК ІНСТРУМЕНТ

підготовки бакалавра
денної та заочної форм здобуття освіти

циклу вільного вибору студентів в межах спеціальності
освітньо-професійна програма Історія
спеціальності 032 Історія та археологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

ВИКЛАДАЧ: Мільчев Володимир Іванович, доктор історичних наук, професор кафедри
джерелознавчих студій та суспільних комунікацій

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри джерелознавчих студій
та суспільних комунікацій

Протокол № 1 від “28” серпня 2024 р.
Завідувач кафедри джерелознавчих студій та
суспільних комунікацій

Сергій БІЛІВНЕНКО

Погоджено

Гарант освітньо-професійної
програми

Сергій БІЛІВНЕНКО

ІСТОРИЧНЕ КІНО: ВІЗУАЛЬНА КУЛЬТУРА ТА ІНСТРУМЕНТ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ

Викладач: доктор історичних наук, професор Мільчев Володимир Іванович

Кафедра: джерелознавчих студій та суспільних комунікацій, 5 корпус, ауд. 309

E-mail: vladmilchev@ukr.net

Телефон: (061) 228 76 38

Інші засоби зв'язку:

ZOOM: Ідентифікатор: 357 728 9166, Пароль: 12345.

Facebook Messenger: <https://www.facebook.com/vladimir.milchev.10>

Viber +380664535623

Освітня програма, рівень вищої освіти		032 Історія та археологія Бакалавр					
Статус дисципліни		Нормативна					
3	6	Навч. рік	2023-2024	Рік навчання	4	Тижні	10
Кількість годин	90	Кількість змістових модулів¹	3	Лекційні заняття – 32 Практичні заняття – 32 Самостійна робота – 36			
Вид контролю	Залік						
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15281				
Консультації:			особисті – вівторок, четвер, з 11:00 до 13:00, 5 корпус, ауд. 309; дистанційні – електронною поштою, через месенджери та в ZOOM				

ОПИС КУРСУ

Метою викладання навчальної дисципліни «Історичне кіно: візуальна культура та інструмент історичної пам'яті» є ознайомлення майбутніх спеціалістів з основними етапами становлення та розвитку продукування світовим кінематографом продукції з історичною проблематикою, опанування прийомів прочитання та деконструкції кіномови як особливої мови мистецтва, формування навичок самостійного аналізу актуальних проблем сучасного історичного кіно. Під час вивчення курсу особлива увага приділяється висвітленню спільного та відмінного візуального тексту історичного кіно, як: 1) жанру кіномистецтва; 2) знаряддя пропаганди та ідеологічної обробки. Аналізується взаємодія різних видів мистецтв у ХХ ст. та вплив політичних, соціальних, економічних, релігійних та ін. факторів на еволюцію історичного кіно.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент **зможе:**

- орієнтуватися в основних напрямках сучасного кіномистецтва;
- класифікувати основні види кінопродукції;
- визначати інформаційні та культурні впливи реалізовані через історичне кіно;
- спів ставляти розвиток жанру історичного кіно із основними напрямками суспільного розвитку;
- застосовувати на практиці отриманні знання для аналізу кінопродукції з історичної проблематики;
- застосовувати критику кінодокументів в ході наукових досліджень.

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Брюховецька Л.І. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Логос, 2011. 391 с.

Презентації лекцій, , методичні рекомендації до виконання індивідуальних практичних завдань розміщені на платформі Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15281>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи (має 60 балів):

Поточний контроль передбачає такі **теоретичні** завдання:

- Усне опитування і обговорення питань, зазначених у плані лекційного заняття;
- Коротке тестування за пройденим матеріалом наприкінці кожного змістовного модуля.

Поточний контроль передбачає такі **практичні** завдання:

- Презентація власних досліджень за питаннями, винесеними на самостійне опрацювання.

Підсумкові контрольні заходи (має 40 балів):

- Індивідуальне практичне завдання (має 40 балів) передбачає дослідження одного джерела/групи джерел та супровідної літератури, підготовку презентації або реферату. Студент може обрати для дослідження джерело, зазначене в переліку рекомендованих (Перелік рекомендованих джерел розміщено у Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15281>) або обрати джерело самостійно.

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (має 60%)			
Змістовий модуль 1 (розділ 1)	Усне опитування і обговорення питань, зазначених у плані лекційного заняття.	Тиждень 1-8	10
	Контрольне тестування за результатами вивчення розділу 1.	Тиждень 8	20
Змістовий модуль 2 (розділ 2)	Усне опитування і обговорення питань, зазначених у плані лекційного заняття.	Тиждень 9-16	10
	Контрольне тестування за результатами вивчення розділу 2.	Тиждень 16	20
Підсумковий контроль (має 40%)		Тиждень 16	
Захист індивідуального практичного завдання		Тиждень 16	40
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FХ	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольний захід	Кількість балів
Змістовий модуль 1			
Тиждень 1 Лекція 1	Історичне кіно як вияв візуальної культури. Част. 1	Робота з групою: визначення проблемних напрямків кіномистецтва; закріплення знань, отриманих на лекції.	2
Тиждень 1 Семинар 1	Створення кіноіндустрії.	Доповіді з проблематики становлення кіновиробництва в Європі та Північній Америці (перша чверть ХХ століття).	2
Тиждень 2 Лекція 2	Історичне кіно як вияв візуальної культури. Част. 2	Робота в групах: визначення термінологічного інструментарію кіномистецтва.	2
Тиждень 2 Семинар 2	Види історичного кіно.	Презентації студентами зразків документального та художнього історичного кінематографу.	2
Тиждень 3 Лекція 3	Первісна доба історії людства у кіно: проблема достовірної реконструкції. Част. 1	Контрольний зріз володіння студентами методології критичного аналізу візуальних і вербальних текстів історичного кіно із проблематики пре-історії.	2
Тиждень 3 Семинар 3	Критичний розбір фільму «Крижана людина» (2017)	Робота в групах: критичний розбір ситуацій життя людей доби енеоліту, реконструйованих у фільмі.	2
Тиждень 4 Лекція 4	Первісна доба історії людства у кіно: проблема достовірної реконструкції. Част. 2	Контрольний зріз володіння студентами методології критичного аналізу візуальних і вербальних текстів історичного кіно із проблематики пре-історії.	2
Тиждень 4 Семинар 4	Критичний розбір фільму «Рапа-Нуї: втрачений рай» (1994)	Робота в групах: критичний розбір ситуацій занепаду, внаслідок екологічної катастрофи та соціальних потрясінь; критичний розбір ситуацій, реконструйованих у фільмі	2
Тиждень 5 Лекція 5	Антична проблематика в історичному кіно: жанр «пеплум». Фільми ХХ ст.	Робота з групою: визначення проблемних напрямків створення фільмів про історію Стародавнього Світу; закріплення знань, отриманих на лекції.	2
Тиждень 5 Семинар 5	Деконструкція візуального тексту фільму «Спартак» (1960)	Робота в групах: критичний розбір ситуацій повстання рабів під проводом Спартака, реконструйованих у фільмі	2
Тиждень 6 Лекція 6	Античність в історичному кіно:	Робота з групою: визначення проблемних напрямків створення	2

	жанр «пеплум». Фільми ХХІ ст.	фільмів про історію Стародавнього Світу; закріплення знань.	
Тиждень 6 Семінар 6	Фільм «Гладіатор» (2000): історизм та художність тексту	Робота в групах: критичний розбір ситуацій, реконструйованих у фільмі – конфлікт влади та особистості.	2
Тиждень 7 Лекція 7	Проблемні аспекти відображення доби Середньовіччя в історичному кіно. 2-а пол. ХХ ст.	Робота з групою: визначення проблемних напрямків відтворення доби Середньовіччя у кіномистецтві; закріплення знань, отриманих на лекції	2
Тиждень 7 Семінар 7	Розбір прийомів візуалізації пандемії чуми у фільмі «Сьома печатка» (1957)	Робота в групах: критичний розбір ситуацій, реконструйованих у фільмі - поширення хвороби та панічний страх перед нею, психологічні колективні реакції населення	2
Тиждень 8 Лекція 8	Проблемні аспекти відображення доби Середньовіччя в історичному кіно. 1-а чверть ХХІ ст.	Робота з групою: визначення проблемних напрямків відтворення доби Середньовіччя у кіномистецтві; закріплення знань, отриманих на лекції	2
Тиждень 8 Семінар 8	Критичний аналіз стрічки «Остання дуель» (2021)	Робота в групах: критичний розбір правдивості показу реальних історичних ситуацій, реконструйованих у фільмі, достовірність етосу.	2
Змістовий модуль 2			
Тиждень 9 Лекція 9	Українське історичне кіно кінця 1920-х 1-ої пол. 1940-х років	Робота з групою: визначення проблемних напрямків становлення та розвитку українського кіномистецтва у міжвоєнний період, закріплення знань, отриманих на лекції.	2
Тиждень 9 Семінар 9	Розбір фільму Івана Кавалерідзе «Коліївщина» (1933)	Робота в групах: критичний розбір ситуацій козацького повстання 1768 р. на Правобережній Україні, реконструйованих у фільмі.	2
Тиждень 10 Лекція 10	Українське історичне кіно 2-ої пол. 1950-х – 1991 рр.	Робота з групою: визначення проблемних напрямків становлення та розвитку українського кіномистецтва у повоєнний період, закріплення знань, отриманих на лекції.	2
Тиждень 10 Семінар 10	Критичний аналіз стрічки Віктора Іванова «Олекса Довбуш» (1959)	Робота в групах: критичний розбір ситуацій, реконструйованих у фільмі – мотивація учасників опришківського руху в Карпатах, фігури контрагентів	2
Тиждень 11 Лекція 11	Сучасне українське	Робота з групою: визначення проблемних напрямків кіномистецтва;	2

	історичне кіно (1991 – 2024 рр.)	закріплення знань, отриманих на лекції	
Тиждень 11 Семінар 11	Боротьба за незалежність та протистояння імперіалізму як провідна тема творчості вітчизняних режисерів	Робота в групах: аналіз фактору зображення визвольних змагань, як рушійної сили становлення та розвитку українського кіномистецтва доби незалежності, закріплення знань, отриманих на семінарі.	2
Тиждень 12 Лекція 12	Історичне кіно на службі тоталітаризму. СРСР. Част. 1	Робота з групою: визначення важливості історичного кіно у становленні авторитарної влади Й.Сталіна та формування образу «вождя народів»; закріплення знань, отриманих на лекції.	2
Тиждень 12 Семінар 12	Образи царства та імперії в радянському історичному кіно: «Пйотр І» (1937), «Суворов» (1940) та «Іван Грозний» (1944)	Робота в групах: критичний розбір постатей політичних діячів та воєначальників Московії/Росії, реконструйованих у фільмах сталінської доби.	2
Тиждень 13 Лекція 13	Історичне кіно на службі тоталітаризму. СРСР. Част. 2	Робота з групою: визначення ролі радянського кіномистецтва в ідеологічній обробці населення УРСР та процесі формування «нової людини»; закріплення знань, отриманих на лекції.	2
Тиждень 13 Семінар 13	Більшовицька версія історії Української революції у фільмах «Щорс» (1939) та «Олександр Пархоменко» (1942)	Робота в групах: критичний розбір постатей більшовицьких воєначальників, українців за походженням, реконструйованих у фільмах.	2
Тиждень 14 Лекція 14	Історичне кіно на службі тоталітаризму. 3-й Рейх. Част. 1	Робота з групою: визначення проблемних напрямків розвитку німецького кіномистецтва часів перебування при владі нацистів; закріплення знань, отриманих на лекції	2
Тиждень 14 Семінар 14	Фільм «Єврей Зюсс» (1940) – взірець анти-семітської пропаганди	Робота в групах: критичний розбір ситуацій, реконструйованих у фільмі; роль фільму у нагнітанні антисемітської істерії та формуванні сприйняття Голокосту німцями.	2

Тиждень 15 Лекція 15	Історичне кіно на службі тоталітаризму. 3-й Рейх. Част. 2	Робота з групою: визначення проблемних напрямків розвитку німецького кіномистецтва часів перебування при владі нацистів; закріплення знань, отриманих на лекції	2
Тиждень 15 Семинар 15	Фрідріх Великий як «предтеча фюрера»: картини «Фрідріх» (1937) та «Великий король» (1942; част. 1-2).	Робота в групах: визначення ролі історичного кіно про пруського короля XVIII ст. у становленні авторитарної влади А.Гітлера та формування образу «фюрера нації»; закріплення знань, отриманих на семінарі.	2
Тиждень 16 Лекція 16	Тенденції розвитку історичного кіно в умовах технологічного прориву початку XXI століття.	Робота з групою: визначення проблемних напрямків розвитку сучасного кіномистецтва з історичної проблематики; закріплення знань, отриманих на лекції.	2
Тиждень 16 Семинар 16	Історичне кіно як знаряддя ідеологічної обробки мас: казус путінської Росії	Робота в групах: визначення ролі художнього та телевізійного історичного кіно як фактору встановлення тоталітарного режиму в РФ та маніпуляцій електоральними симпатіями мас; закріплення знань, отриманих на семінарі.	2

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бейлі К. Кіно: фільми, що стали подіями. К., 1998. 400 с.
2. Брюховецька Л.І. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Логос, 2011. 391 с.
3. Історія зарубіжного кіно. 1945-2000: підручник для вишів. – К., 2005. 566 с.
4. Нариси з історії кіномистецтва України. К. : Інтертехнологія. 2006. 864 с.

Інформаційні ресурси

1. Moviegram. Розуміти кіно URL: <https://moviegram.com.ua/> (дата звернення: 28.08.2020).
2. Зубавіна І.Б. Екранна культура. Засоби моделювання художньої реальності К., 2006. URL: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=1793> (дата звернення: 28.08.2020).
3. Зубавіна, І.Б. Час і простір у кінематографі К.: Щек, 2008 URL: <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=2137> (дата звернення: 28.08.2020).
4. Народження кінематографа: альманах братів Люм'єрів URL: <https://ms.detector.media/maister-klas/post/13859/2015-08-03-narodzhennya-kinematografy-almanakh-brativ-lyumeriv/> (дата звернення: 28.08.2020).

РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим, оскільки курс побудовано на відпрацюванні отриманих теоретичних знань на практичних заняттях. Курс має ієрархічну структуру, кожна тема є доповненням до попередніх знань, тож пропуски занять неприпустимі (лише з поважної причини). У разі відсутності студента передбачається відпрацювання пропущеного заняття за домовленістю з викладачем у години консультацій.

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це *плагіат*. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Електронні пристрої можна використовувати лише за умови виробничої необхідності в них (за погодженням з викладачем).

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2023-2024 рр.

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2023-2024 н. р.

https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/history/navchal_nij_protse

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених *Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмій (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методу проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfw9y>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvask54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>